קכ: כל כתבי פרק ששה עשר שבת

גרם ביבוי מי אמר. וא"ת הא קתני מתני' בין מלאים בין ריקנים ומאי רבותא איכא טפי במלאים מבריקנים אי לאו דמייתי בדרכן להשתבר וי"ל דס"ד דמיירי בכלים שאין דרכן להשתבר וקמ"ל דלא גזרינן אטו כלים שדרכן להשתבר:

מנער את הטבלא והיא נופלת ואם כבתה כבתה. אומר ר"י דמיירי דליכא שמן בגר דאי איכא שמן בגר מייב שהרי שופך ממנו והוי כמסתפק ממנו דמייב משום מכבה כדאמר בפ"ב דביצה (דף כב:) ובירושלמי מוקי לה בגר שכבה ולא קתני בהך ברייתא ואם כבתה כבתה ואתא לאשמעינן היתר טלטול ע"י ניעור לר' יהודה דאסר טלטול בגר שכבה אי נמי אפילו לר"ש ובגר גדול כגון קערה ועשאה דמודה ר"ש דדאמר בפרק [כירה] (דף מד.) אי כשיש אפר וגחלת אלא שכבה השלהבת: **פותח** וגועל בדרכו. אע"פ שע"י כן מתנדנד הגר ומתרחק השמן מן השלהבת אי מתקרב והוי מכבה אי מבעיר אבל אין לפרש משום כיבוי דרוח דאמורי הלדת ליכא רוח ועוד דא"כ הוה ליה למימר פותח אדם דלת בנגד הגר דדקאמר בסמוך בנגד המדורה ועוד דמינה פותח נועל מאי איסורא איכא אלא כדפרישית ואי לאו משום כיבוי והבערה משום טלטול אין לאסור דבנעילת דלת לא חייב טלטול וגם לא הוי כשיש לדבר האסור דבית משוב הוא ובטל אגב בית אי נמי בשבת דלא הוי כשיש: **מר** סבר גזרינן. הלכך צריך ליזהר שלא לפתוח הדלת לפני המדורה אפילו ברוח מצויה דהא לייט עלה מגיי דהוי בתראה והכ"מ כשהמדורה קלת קרוכה אבל הדלת: **והא** איבא שמעינן להו. לאו דווקא איפכא דר' יוסי דברייתא הוי כמו מתני' דאסר דרכו להשתבר אלא היינו איפכא דבמתניתין מחמיר ר' יוסי טפי מדרבנן ובברייתא מיקל טפי: **וכי** תימא איפוך מתני' כו'. וא"ת מ"מ תקשה דבמתני' לא אסרי רבנן אלא מרם מדם ובברייתא אסרי אפי' יש מדנקט כלי מתכות וי"ל דנקט בברייתא כלי מתכות משום דאין חילוק בהם בין מדשים ליבשים וה"ה כלי חרס יש:

והאמר רבה כו'. ואם תאמר ואמאי לא מפיך ברייתא דעפי אית לן לאפוקה מממתני' והוי אתי נמי שפיר הא דרבה בר תחליפא וניחא דרבנן לדברי ר' יוסי קאמרי ואיתיה שרי אף בכלי חרס מדש וי"ל דהתלמוד לא קאמר אלא דאפילו מפיך מתני' לא אתי שפיר אלא על כרחך ברייתא אית לן לתרוצי וכיון דאתינא להכי לא צריך להפוכה אלא למימר חסורי מיחסרא:

אי הבי קשה דרבנן אדרבנן. אלא הכי הוה קשיא דרבנן אדרבנן אלא משום דהשתא פריך מכ"ש קאמר אי הכי"ם:

הכי

ושקיל ליה לר' יוסי נמי זימנין דמשתלי ושקיל ליה אלא אי דאיכא גמי ה"נ הב"ע לאהדורי אגמי רבנן סברי טבילה

גמ' הוא דאמר כר"ש. דסרי לעכוני דליקה בעוד גדי: **גרם ביבוי.** כי האי גוונא כשמגיע למים הוא ככה: **מי אמר.** דילמא הא דקתני במתני' ועושין ממילא בכל הכלים אלא בחדשים המתנקעים קאמר: **גר.** דולק קרוטש"ל: **אלא בשבת.** דשכמו מבעוד יום על הטבלא שלא מדעת: **אכל מגיה נעשים.** טבלא כשיש לדבר האסור ואסור לטלטלה כדי לנעורה: **לייט עליה.** על כל המורין כן: **כר' יהודה.** דאמר דבר שאין מתכוין אסור: **כפסיק ריסיה.** והכא נמי הרוח מכבהו: **כנגד המדורה.** ואע"פ שרוח מנשבת ומבעיר האור: **מאי טעמא דמאן דאסר.** אין דרך להבעיר ברוח מצויה ולא פסיק ריסיה ולא יומת הוא: **אף כלי כפר שיפין.** מרם העשוי מאותו עפר מזק הוא ואין משתבר. אלמא לר' יוסי בגרם כבוי טפי מיקל מדרבנן: **וכי תימא איפוך מתני'.** ותני ברישא דברי ר' יוסי ומתמיס אוסרין בכלי חרס חדשים כו': **ור' יוסי דברייתא.** דמשמע דבהגהו דפקעי מודה דהא כפר שיפין וכפר חגניה הוא דקסרי: **לדברייסס קאמר לה.** לדידי כל הכלים שרי דגרם כבוי מותר אלא לדידכו נהי דאסריתו גרם כבוי אודו לי מיהת דבהני אפילו גרם ליכא: **כורך עליו גמי.** קס"ד השתא כדי שלא יתמתק את הסם במים. אלמא לרבנן גרם מתק אסור ולר' יוסי שרי: **וכלבד שלא ישפשף.** דהוי מותק בידים: **ודסברא.** דהכא גמי דאלרכוה רבנן משום שלא יתמתק הוא: **האי גמי היכי דמי.** להגין עליו: **אי דמיהדק.** שלא יכנסו בו מים ויתמתק הוי מלאכה: **ואי דלא מיהדק.** לבסרו: **עיילי ביה מיא.** ואינו מגין מלמחוק: **מיפוק ליה דמשום דיו.** אלא גמי גמי חיין דיו. ומשני בלחה: **מכל מקום קשיא.** גמי לרבנן למה להו: **מכלל דלר' יוסי כו'.** בתמיה והא כתיב לא ילחה בך ערות דבר (דברים כג:): **אלא אי איכא גמי הכי גמי.** דמודה ר' יוסי דלריך לכרוך עליו גמי ולא סגי ליה לאמותי ידיו עליו דילמא מישתלי ושקיל ליה לידיה:

טבילה

והכי קתני עושין מחיצה בכלים ריקנין ובמלאים שאין דרכן להשתבר ואלו הן כלים שאין דרכן להשתבר כלי מתכות וכלי כפר שיחין וכלי כפר חגניה נמי אין דרכן להשתבר שר' יוסי אומר אף כלי כפר שיחין וכלי כפר חגניה אין דרכן להשתבר ורמי דרבנן ורמי דרבי יוסי אדרבי יוסי דתניא הרי שהיה שם כתוב לו על בשרו הרי זה לא ירחון ולא יסוך ולא יעמוד במקום הטינופת נזדמנה לו טבילה של מצוה כורך עליה גמי ויורד וטובל רבי יוסי אומר לעולם יורד וטובל כדרכו ובלבד שלא ישפשף שאני התם דאמר קרא ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה' אלהיכם עשייה הוא דאסור גרמא שרי אי הכי הכא נמי כתיב לא תעשה [כל] מלאכה עשייה הוא דאסור גרמא שרי מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה אתי לכבויי אי הכי קשיא דרבנן אדרבנן ומה התם דאדם בהול על ממונו שרי הכא לא כל שכן ותסברא האי גמי היכי דמי אי דמיהדק קא הוי חציצה אי לא מיהדק עיילי ביה מיא חציצה תיפוק ליה משום דיו בלחה דתניא הדם והדיו הדבש והחלב יבשין חוצצין לחים אין חוצצין מכל מקום קשיא אלא אמר רבא בר רב שילא היינו טעמייהו דרבנן דקסברי אסור לעמוד בפני השם ערום מכלל דר"י סבר מותר לעמוד בפני השם ערום דמנח ידיה עילויה לרבנן נמי דמנח ידיה עילויה זימנין דמשתלי ושקיל ליה לר' יוסי נמי זימנין דמשתלי ושקיל ליה אלא אי דאיכא גמי ה"נ הב"ע לאהדורי אגמי רבנן סברי טבילה

הראשונה רבנן דאסרי לטבול עד דכריך על השם גמי לח. לאו משום דסבירא להו גרם מחיקת השם אסור, דכל גרמא שרי, ודבא בשום דאסור לעמוד בפני השם ערום מעריבי גמי לח, וכיון דלא צריך אלא לכפרי השם ומכילא דיעבון שאין מהדק הנמי, ולא איכפת ליה אי עיילי מיא דלא חייש לגרם מחיקה. ואקשינן וכי ר' יוסי מתיר לעמוד בפני השם, ושנין לר' יוסי מכסהו לשם בידו ויטבול. אי הכי לרבנן נמי ניכסייה בידיה, ונדחה זה הפירוק, ופרקינן לדברי הכל אסור לעמוד בפני השם ערום, ואי איכא גמי וכיוצא בו לכרוך על השם ולשבול בזמניה. דכ"ע דכריך, כי פליגי היכא דליכא מידי מצוי וצריך להדורי ולאחורי.

עין משפט נר מצוה

כג א ב מרי פ"ב מהלי שבת הלכה י סמג לאין סה טיש"ע ס"ת סימן רמ: סעיף ג:
כד ג מרי שם פ"ה הלי יז טיש"ע שם ס"ח:
כה ד מרי שם טיש"ע שם סעיף ג:
כו ה ו מרי פ"ו מהלי יסודי התורה הלי י סמג עשין נ:
כז ז מרי פ"ב מהלכות מקולאות הלכה ב סמג לאין קלא טיש"ע יו"ד סימן קלא סעיף טו:
כח ח מרי פ"י מהלי יסודי התורה הלי:

מוסף רש"י

בפסיק רישיה ולא ימות. דאמר אתחתך דלא בהתה מ"ז בשבת ולאיני דלא מתמות, דכיון דלא אפסר אלא תמית כמתכוין הוא ליה, וכי לאמרינן דבר שאין מתכוין מותר כגון היכי דאפשר ליה בלא איסור. כגון גורר חרס מטה כפה שפסל ונכלב אלא יתכוין לעצות חרץ, ואע"ג דאיסא לאיתם דילמא עביד חרץ, כיון דלא מתכוין לסי דאפשר לגרירה בלא חרץ, כי עביד נמי חרץ הרי מלאכה נמורה לא מיחייב, אבל היכי דודאי עביד חרץ: אל ירחצן. שלא יתמקנו, אלמדרס לאתחק את הסם ואתרחים את שמם (דברים יג) ומתיר ליה לא תעשי כן ליי (ויקא יח ג). טבילה של מצוה. טבילת טהרה שהטילה הקנאה עליו, ברוך עליו גמי. לסגין עליו מפני חיוק שנף המים שם. ושם מח.

רב נסים גאון

מאי טעמא לייט עלה רב אי נימא דרב סבר לה כר' יהודה, המצא בירורו בפ' במה מדליקין (שבת דף כב:) רב אסר אין הלכה כר' שמעון בברייה, מכלל דכר' יהודה סבירא ליה דפליג על ר' שמעון ואסר דבר אינו מתכוין, ובסוף פ' שמונה שרצים (שבת דף קיא) בפרק בתולה נשאת (שבת דף ו: [הלכה]) אמרי אמר רב הלכה כר' יהודה. ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי רב אסר הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כר' שמעון, וחניא ברותחה בבברורות בפרק כל פסולי המוקדשין (מ"ב:), הרי מיכן למדנו שרב סבר דבר שאין מתכוין אסור כר' יהודה.

רבינו חננאל

ואתינן לאוקומיה לרב יהודה כר' שמעון בן נגס ולא קם, דר' שמעון בן נגס לא קאמר אלא מפני שהוא מחרך, הא גרמא בידים לא קאמר. אלא קם רב יהודה כרבנן דתנן עושין מחיצה בכל הכלים בין סליאין בין ריקנין דשרו גרם כיבוי, ור' יוסי אוסר גרם כיבוי. והלכה כרבנן וכרב יהודה. בר שעל גבי טבלא. איתא דאוקמא רבי ר' יצאי בשבת בר שעל גבי טבלא. אבל הכניה בר על טבלא נעשית טבלא כסיס לגר שהיא מוקצה מחמת איסור ואסור לטלטולה. ודתנא תנא קמיה דרב ולייט עלה רב. היכא דידע שבודאי בשפותת ונועל יכבה הגר מפני שהדלת נוגעת בו מכבחו שאסור, דבא אפילו ר"ש מודה ודבי לדפסיק רישיה אלא יומת, אבל אי גרם בעלמא שרי. אמר רב יהודה אמר שמואל פותח אדם דלת כנגד המדורה בשבת אסור, דכל גרמא שרי, מלבה את האש. לייט עלה אביי דהש"ב לית המבעיר את האש, ואי רוח שאינה מצויה היא, הוא שמנף ומושבה לא פליגי דאסיר, כי פליגי ברוח מצויה, מר סבר גזרינן ברוח מצויה אטו רוח שאינה מצויה, ומר סבר לא גזרינן. והילכתא כאביי, דקאמרינן בגמרא דהכונס צאן לדיר בנדיקין המלבה ואין בליבויו כדי ללבותה פטור. ואקשינן אמאי פטור, ליתני כי זורה רוחה מסייעתו. ואמרינן בר כמה שעמי, כימן ברו"ש, אמר אביי כגון שליבה מצד זה וליבתה הרוח מצד אחר. רבא אמר כגון שליבה ברוח מצויה וליבתו

מסורת הש"ס

א) לקמן קכה: ידף קמב.. ב) [תוס' מו.]. ג) [ביל עה. קנ. קיח: קיח. קנב. [קמב.] ביצה לי. פיסה לג: מגילות י. כמורות סה.. ד) [קידושין לג. ומ"ש]. ה) יומא מ. פח. [מס' סופרים פ"ה הל"ינ]. ו) [ביל קיח:]. ז) פסחים סה: ממחות מא. ובמיס לה.. ח) [ועי' תוס' עירוביו כג: ובביצה ת. ובמיגות ג: וב"מ לג. מגיגות מה: ד"ה לא הסי].

תורה אור השלם

ו ונתצתם את מזבחתם ושברתם את מצבתם ואשרותם תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעון ואבדתם את שמם מן המקום ההוא: דברים יב ג
ב רוום השביעי שבת לי אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך:
שמות כ ט

הגהות הב"ח

(א) גב' ממנ המדורה:

גליון הש"ם

גמ' תיי זה לא יתחון. עי' מה דף סו ע"ב תוס' ד"ה לם סמוך: שם דבנה ייה עלייה. עי' בתרומת הדשן סימן י:

לעזי רש"י

קרוישי"ל (קרוישי"ל). מגיה.

רבינו חננאל (המשך)

הרוח שאינה מצויה. רב דיראה אמר דעמדה עמדיי. רב אשי אמר היכא אמרינן זהרה ורוח מסייעתו לעניין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה, אבל הכא גרמא בעלמא היא וגרמא בנזקין פטור. ש"מ דכיון דישיבי אירחא אפילו לרוח מצויה לליבות ומחשב לבו אסור כשבת דדיינו מלאכת מחשבת. סוגיא דשבועתא דר' יוסי מתיר בכלים מליאי מים. כגון כלי מתכות וכלי כפר חגניה וכפר שיחין שתיש שלהן חוזק ואינן מתבקעין כאור. ראע"פ (שאין) [ש]גרם כיבוי אסור, כגון הני שרי. דר' יוסי דשרי גרם מחיקת שם, כשום דאמר לך התם עשייה אסור גרמא שרי רבנן, בשבת גרמא כמו מלאכת מחשבת היא דאסור. ואע"ג דכתיב לא תעשה כל מלאכה, (כל מלאכה) מדאריתא עשייה אסורה, מיהו גזרי רבנן אפילו גרמא משום דקיל אדם בהול על ממונו, אי שרית ליה אתי לכבויי. תוב אקשינן דרבנן אדרבנן, התם בגרם מחיקת השם מצרכי ליה נמי לח, והכא שרי בגרם כיבוי. ואקשינן עלה האי נמי לח היכי דמי, אי דקטיר ומיהדק הוא ונופה חייל בטבילה. ואי לא מהדק, עיילי ביה מיא ומסקי לשם ולא מהני נמי לח לשם שכתוב על משרו מידי. ולא איפליגא הא קושיא. תוב אקשינן עליה ותיפוק ליה דרוי נופה שהשם כתוב בו שהתיצן. ופרקינן הב"ע בדיו לחה שאינה חוצצת, דתניא הדם ודדיו והדבש והחלב יבשין חוצצין לחים אין חוצצין. ופרקינן על קושיא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com